

Lapkričio 9–10 dienomis Užsienio reikalų ministerija Vilniuje rengia antrąjį aukšto lygio Demokratijos ateities forumą, skirtą telkti demokratinio pasaulio ir demokratijos rėmėjų bendruomenę, aptarti didžiausius šiuo metu demokratijai kylančius iššūkius bei galimus veiksmus, siekiant atremti didėjančią autoritarinių režimų spaudimą.

Demokratijos rėmėjų susitelkimas ir veiksmų koordinavimas tapo dar aktualesnis, Rusijai pradėjus barbarišką karą prieš Ukrainą ir stiprėjant autoritarinių jėgų sąveikai. Autoritariniai režimai bendradarbiauja vykdydami agresiją prieš kaimynines valstybes ir savo pačių visuomenes, ardydami taisyklėmis grįstą tarptautinę tvarką.

Vienas iš pagrindinių klausimų, į kurį sieks atsakyti Forumo dalyviai, – kaip padėti demokratijos aktyvistams, veikiantiems autoritarinėse šalyse. Bus keliamas tikslas vienyti pastangas ir stabdyti globalią autoritarizmo stiprėjimo tendenciją pasaulyje, priešintis autoritarinių režimų mėginimams savo tikslams naudotis demokratinėmis institucijomis, atkurti trupančią tarptautinio saugumo architektūrą.

Kaip ir pernai, Forumas Vilniuje suburs aukšto lygio užsienio politikų, politikos formuotojų, tarptautinių ir nevyriausybinių organizacijų atstovų, intelektualų ir demokratijos aktyvistų iš viso pasaulio. Renginyje dalyvaus JAV prezidento Joe Bideno specialusis asistentas Robertas Berschinskis, Demokratijų bendrijos generalinis sekretorius Thomas E. Garrettas, užsienio reikalų ministrai ir viceministrai, buvęs Sakartvelo premjeras Georgis Gakharia, keli Jungtinių Tautų specialieji pranešėjai ir žinomi demokratijos gynėjai – žymi istorikė ir žurnalistė Anne Applebaum, tarptautinių apdovanojimų už demokratinę veiklą laureatė, nužudyto Rusijos opozicionieriaus dukra, žurnalistė Žana Nemtsova, Taivano ir Tolimųjų Rytų ekspertas iš Prancūzijos Antoine Bondaz ir kiti. Dalyvių atvyks bent iš trisdešimties valstybių, atstovaujančių skirtingiems pasaulio regionams, – nuo JAV iki Australijos, nuo Pietų Afrikos Respublikos iki Švedijos. Prie Forumo prisijungs ir keliolika prieš pat Demokratijos ateities forumą Vilniuje vyksiančio Pasaulinio laisvės kongreso (World Liberty Congress), subursiančio per 200 demokratijos aktyvistų iš autoritarinių režimų valdomų šalių, dalyvių. Forumas vyks laikantis tarptautinės „Chatham House“ taisyklės.

Telkti demokratijos rėmėjus priešintis autoritarizmui Lietuva išipareigojo pernai vykusiame JAV prezidento Joe Bideno surengtame Viršūnių susitikime demokratijai. Šiam tikslui Lietuva yra subūrusi bendraminčių darbo grupę (vadinamąją kohortą) kartu su nevyriausybėmis Freedom House (JAV) ir Alliance of Democracies (Danija) organizacijomis. Kohortos veiklos oficialią pradžią ketinama paskelbti Forumo metu, apie jos tikslus bus informuojami renginio dalyviai.

Demokratijos ateities forumas yra viena iš priemonių, skirtų įgyvendinti XVIII Vyriausybės

programoje numatytą tikslą – įtvirtinti Lietuvos kaip laisvės ir demokratijos plėtros centro vaidmenį.

Papildoma informacija:

Įgyvendindama savo užsienio politikos prioritetus, taip pat vykdydama Viršūnių susitikimo demokratijai metu priimtus įsipareigojimus, Lietuva nuosekliai remia ir teikia prieglobstį demokratijos aktyvistams, ypač tiems, kurie nukentėjo ar slepiasi nuo Baltarusijos ar Rusijos režimų represijų, taip pat skiria finansavimą ir visapusiškai remia Baltarusijos egzilyje veikiančią Europos humanitarinę universitetą. Lietuvos vyriausybė, bendradarbiaudama su universitetais ir donoriais, teikia stipendijas baltarusių studijoms kituose Lietuvos universitetuose.

Lietuva jau yra tapusi gyvybingu autoritariniams režimams oponuojančios Rusijos, Baltarusijos pilietinės visuomenės traukos centru. Vilniuje veikia oficialiai akredituotas Baltarusių demokratijos biuras, čia rengiami pilietinės visuomenės forumai, telkiasi nepriklausomos žiniasklaidos atstovai. Šiais metais Vilniuje įsisteigė ir Laisvosios Europos radijo/Laisvės radijo (angl. Radio Free Europe/Radio Liberty) Baltarusijos biuras.

Lietuva imasi veiksmų, kad būtų didinamas tarptautinės bendruomenės spaudimas režimams, kurie privalės atsakyti už rimtus žmogaus teisių pažeidimus, taip pat siekiama teisingumo nukentėjusioms represijų aukoms. 2022 m. spalį Lietuva kartu su Baltijos valstybėmis inicijavo Specialųjį tribunolą Rusijos agresijos nusikaltimams tirti.

Lietuva aktyviai bendradarbiauja su jaunomis demokratijomis (neseniai iš autoritarinių režimų išsivadavusiomis šalimis), skatindama mažųjų ir vidutinio dydžio demokratių bendruomenių keitimąsi gerosiomis praktikomis, kurios stiprina jų atsparumą autoritarizmui. Šiam tikslui 2022 m. liepos 7 ir 8 d. Vilniuje buvo surengtas Frontline Democracies susitikimas.

